

ЗМІСТ

Передмова.	10
РОЗДІЛ I Загальна теорія криміналістики	12
1. Поняття, предмет і завдання криміналістики.	12
2. Сучасна система науки криміналістика	14
3. Криміналістика в системі юридичних наук	16
4. Зв'язок криміналістики з іншими науками	18
5. Поняття методологічних основ криміналістики	20
6. Класифікація методів науки криміналістики	21
7. Загальнонаукові методи криміналістики	23
8. Спеціальні методи криміналістики	25
9. Закони розвитку науки криміналістики	26
10. Ідентифікація у криміналістиці та інших галузях знання	28
11. Криміналістична ідентифікація як окремий метод науки криміналістики	30
12. Об'єкти криміналістичної ідентифікації	31
13. Ідентифікаційні ознаки та властивості	33
14. Види криміналістичної ідентифікації.	35
15. Встановлення групової приналежності – окремий метод науки криміналістики	37
16. Методика групофікації та ідентифікації	39
17. Поняття та класифікація криміналістичних версій	41
18. Етапи розвитку криміналістичної версії	42
19. Висунення та аналіз криміналістичних версій	44
20. Перевірка криміналістичних версій.	46
21. Правові основи і принципи участі громадськості у розслідуванні злочинів	48
22. Форми участі громадськості у розкритті та розслідуванні злочинів.	50
23. Поняття та основні принципи взаємодії слідчого, оперативних та експертних підрозділів у процесі розкриття злочинів	51
24. Форми взаємодії слідчого з експертом та оперативними працівниками	53

25. Поняття, завдання і форми профілактичної діяльності слідчого	55
---	----

РОЗДІЛ II Криміналістична техніка 57

1. Поняття, система, завдання та джерела криміналістичної техніки	57
2. Поняття та класифікація засобів та методів криміналістичної техніки	59
3. Засоби криміналістичної техніки	60
4. Методи криміналістичної техніки	62
5. Поняття, завдання та значення судової фотографії	64
6. Система методів судової фотографії	66
7. Поняття, система та завдання судового відеозапису	69
8. Доказове значення відеоматеріалів	71
9. Процесуальні правила оформлення результатів відеозйомки	73
10. Поняття криміналістичного обліку і кримінальної реєстрації	74
11. Об'єкти криміналістичного обліку та кримінальної реєстрації	77
12. Основні види криміналістичного обліку	79

РОЗДІЛ III Криміналістична експертиза 82

1. Класифікація судових експертиз	82
2. Види експертних досліджень, що відносять до криміналістичних	84
3. Види економічних, товарознавчих, інженерно-технічних, інженерно-технологічних, фармацевтичних і фармакологічних експертиз	85
4. Види експертизи ґрунтознавчих, судово-біологічних, судово-екологічних, судово-ветеринарних, судово-медичних, судово-психологічних, судово-психіатричних	86
5. Нові види експертних досліджень	86
6. Види експертних досліджень	89

ЗМІСТ

7. Класифікаційні дослідження	90
8. Ідентифікаційні дослідження	91
9. Діагностичні дослідження	94
10. Ситуаційні дослідження	
11. Судово-лінгвістична (авторознавча) експертиза.	98
12. Фототехнічна експертиза	100
13. Експертиза матеріалів та засобів відео звукозапису.	101
14. Експертиза комп'ютерів, носіїв та технологій.	103
15. Експертиза голограм	104
16. Експертиза випадків з транспортними засобами спеціального призначення	105
17. Судово-психіатрична експертиза	107
18. Судово-психологічна експертиза	108
19. Судово-бухгалтерська експертиза	110
20. Судова фінансова-економічна експертиза	111
21. Товарознавча експертиза.	112
22. Автотоварознавча експертиза.	114
23. Технічна експертиза загального характеру	115
24. Пожежно-технічна експертиза	117
25. Будівельно-технічна експертиза	118
26. Агротехнічна експертиза	120
27. Автотехнічна експертиза	121
28. Електротехнічна експертиза.	122
29. Технологічна експертиза.	123
30. Експертиза лаків, фарб і покриттів	125
31. Експертиза нафтопродуктів та паливно-мастильних матеріалів	126
32. Експертиза скла та кераміки	127
33. Експертиза пластмас і полімерів.	128
34. Експертиза рідин, що містять спирт.	129
35. Експертиза парфумно-косметичних виробів	130
36. Фармацевтична та фармакологічна експертиза	132
37. Експертиза харчових продуктів	133
38. Ґрунтознавча експертиза.	134
39. Судово-біологічна експертиза	136
40. Екологічна експертиза	137
41. Одорологічна експертиза	138

КРИМІНАЛІСТИКА

42. Експертиза об'єктів інтелектуальної власності	139
43. Судово-балістична експертиза	141
44. Експертиза холодної зброї	142
45. Вибухотехнічна експертиза	143
46. Ототожнення особи за ознаками зовнішності (портретна експертиза)	144
47. Судово-почеркознавча експертиза	145

РОЗДІЛ IV Криміналістична тактика (слідча тактика) 149

1. Криміналістична тактика (загальні положення)	149
2. Поняття криміналістичної тактики	149
3. Наукові та практичні джерела криміналістичної тактики	150
4. Зв'язок криміналістичної тактики з науками	152
5. Засоби криміналістичної тактики	153
6. Поняття та класифікація тактичного прийому	156
7. Принципи та класифікація тактичних прийомів	157
8. Логікоінформаційна структура слідчої дії	159
9. Завдання стадій тактичного забезпечення	160
10. Класифікація слідчих дій і тактика їх проведення	161
11. Етапи та види слідчих дій	162
12. Поняття і суть слідчої ситуації	164
13. Класифікація слідчих ситуацій	165
14. Поняття і суть тактичного рішення	166
15. Поняття і суть тактичного ризику	167
16. Поняття, принципи і види тактичних операцій	169
17. Підготовка до проведення тактичної операції	170
18. Поняття тактичної комбінації	170
19. Поняття та класифікація криміналістичних версій	171
20. Поняття організації і планування розслідування	173
21. Принципи планування	175
22. Планування окремих слідчих дій	176
23. Планування допиту	177
24. Планування очної ставки	178
25. Планування огляду місця події	179
26. Планування перевірки показань на місці	180
27. Планування обшуку	181

28. Планування слідчого експерименту	183
29. Планування призначення експертизи	183
30. Взаємодія слідчого з оперативнорозшуковими підрозділами. . .	184
31. Види та форми взаємодії в процесі розслідування злочинів . . .	186
32. Видивзаємодії слідчого з установами і державними органами	187
33. Поняття, завдання та огляду місця події	189
34. Принципи огляду місця події	190
35. Учасники, етапи огляду місця події	192
36. Методи і стадії тактики огляду місця події	193
37. Роль спеціаліста в слідчому огляді	195
38. Пізнавальна діяльність тактики огляду місця події	197
39. Фіксація результатів огляду місця події	198
40. Протокол огляду місця події	198
41. Особливості огляду трупа на місці події	200
42. Порядок огляду предметів і документів	201
43. Поняття, мета та об'єкти пред'явлення для впізнання	201
44. Підготовка до пред'явлення для впізнання	202
45. Стадії пред'явлення для впізнання	203
46. Пред'явлення для впізнання людей	204
47. Пред'явлення для впізнання трупа	205
48. Пред'явлення для впізнання предметів і тварин.	206
49. Фіксація результатів пред'явлення для впізнання.	206
50. Поняття, мета та предмет допиту	207
51. Класифікація допитів	208
52. Порядок та послідовність підготовки до проведення допиту. . .	210
53. Способи виклику та місце проведення допиту	211
54. Тактичні прийоми допиту	211
55. Допит неповнолітніх	213
56. Поняття, суть та види очної ставки	213
57. Тактичні прийоми допиту на очній ставці	214
58. Поняття і види затримання	216
59. Підготовка до затримання	216
60. Протокол затримання.	218
61. Поняття, види та об'єкт обшуку	219
62. Поняття, сутність і завдання, перевірки показань на місці події	220

КРИМІНАЛІСТИКА

63. Поняття, завдання та види слідчого експерименту	221
64. Перевірка показань на місці	222
65. Підготовка і тактика проведення слідчого експерименту	223
66. Підготовка і тактика проведення перевірки показань на місці	224
67. Фіксація результатів відтворення обстановки та обставин події	226
68. Поняття судової експертизи.	228
69. Суб'єкти судовоекспертної діяльності	229
70. Правовий статус експерта	229
71. Експертні установи України	231
72. Етапи підготовки та призначення судової експертизи	233
73. Етапи проведення експертизи та форми висновків	235
74. Оцінка висновку експерта	236

РОЗДІЛ V Криміналістична методика 237

1. Поняття, предмет та завдання криміналістичної методики	237
2. Зв'язок методики розслідування з іншими галузями знань	239
3. Криміналістична класифікація злочинів.	240
4. Криміналістична характеристика злочинів	240
5. Окремі методики розслідування різних видів злочинів	243

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ 244

6. Криміналістична характеристика вбивств.	244
7. Початковий етап розслідування вбивства	245
8. Планування та висунення версій при розслідуванні вбивств.	245
9. Обставини, що сприяють вчиненню вбивств	246

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ХАБАРНИЦТВА. 247

10. Криміналістична характеристика хабарництва.	247
11. Початковий етап розслідування хабарництва.	249
12. Види допитів та їх особливості при розслідуванні хабарництва.	250
13. Особливості обшуків при розслідуванні хабарництва	252
14. Особливості затримання особи на «гарячому»	253
15. Призначення експертиз при розслідуванні хабарництва.	254

16. Основи методики розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту	254
17. Особливості розслідування ДТП	255
18. Особливості огляду місця події при розслідуванні ДТП.	256
19. Види допитів та їх особливості при розслідуванні ДТП	258
20. Призначення експертиз та проведення слідчого експерименту при розслідуванні ДТП	259
МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ПОШИРЕННЯ ПОРНОГРАФІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ	
21. Особливості проведення допиту при розслідуванні поширення порнографічних предметів	261
22. Особливості проведення огляду місця події при розслідуванні поширення порнографічних предметів	263
23. Особливості проведення обшуку та виїмки при розслідуванні поширення порнографічних предметів	264
24. Особливості проведення тактичної операції «збір первинної інформації» при розслідуванні поширення порнографічних предметів	266
25. Особливості проведення тактичної операції «доказування факту поширення порнографічних предметів»	268
Використані та рекомендовані літературні джерела	270

ПЕРЕДМОВА

Криміналістика є однією з профілюючих дисциплін, що вивчаються слухачами юридичних вузів і факультетів.

Криміналістика ввійшла в освіту, науку та практичну діяльність завдячуючи вченому зі світовим іменем Гансу Гроссу, який в 1892-1898 роках опублікував свої фундаментальні праці з загальною назвою „Керівництво для судових слідчих, чинів жандармерії і поліції» (1892) та „Керівництво для судових слідчих як система криміналістики» (1898).

В 2007-2009 роках наукова громадськість України гідно відзначила сто років криміналістики, а дещо раніше — 160 річчя засновника цієї галузі знань, видатного австрійського вченого Ганса Гросса, ім'я якого тісно пов'язано з Чернівцями, Буковиною, Україною.

Наприкінці січня поточного року українські правознавці вшанували пам'ять засновника криміналістики Ганса Густава Адольфа Гросса. В приміщенні книгарні «Є» був презентований фільм про нього. Австрійський правознавець, всесвітньовідомий криміналіст, доктор права, засновник науки криміналістики і кримінальної психології Ганс Гросс мав безпосереднє відношення до України — в серпні 1898 р. він був направлений на роботу до Чернівецького університету. І вже в грудні того ж року Ганса Гросса було призначено ординарним професором кримінального права Чернівецького університету. З 1 березня 1899 р. по 31 липня 1902 р. Гросс викладав в Чернівецькому університеті курси кримінального процесу, матеріального кримінального права і пенітенціарного права, проводив семінари з кримінального права. В 1893 р. Гросс випустив у світ «Порадник для судових слідчих, поліцейських чиновників, жандармів». Дану працю називають першим підручником наукової криміналістики, що прославив автора на цілий світ. А вже 1899 р. Ганс Гросс опублікував третє видання «Порадника для судових слідчих як системи Криміналістики». Працюючи в Чернівцях, засновник криміналістики заснував журнал «Архів кримінальної антропології і криміналістики», який того часу був єдиним редактованим виданням такого рангу у Чернівецькому університеті.

Ім'я Ганса Гросса довгий час було маловідоме українському читачеві. Сучасні юристи знають про нього досить небагато, оскільки згадка імені Ганса Гросса з'явилася в українських підручниках з курсу криміналістики тільки в кінні 90-х років минулого століття. Однак, як зазначали організатори вечора, і ці посилання проводилися лише в тих випадках, коли справи стосувалась історії та поняття криміналістики, а не тоді, коли йшлося про першу в світі кафедру криміналістики, про перший в світі музей криміналістики, про перший в світі інститут криміналістики, які були створені Гансом Гроссом.

Наука криміналістика, як галузь юриспруденції, покликана розв'язувати завдання запобігання, протидії та розслідування злочинів. Основною метою цієї науки — це встановлення істини і вирішення завдань які були сформульовані ще давніми римськими юристами — хто? що? де? з чією допомогою? для чого? яким чином? коли?

Дана галузь знань за свою столітню історію пройшла велику еволюцію у своєму розвитку, пережила етапи становлення та розквіту. У формуванні криміналістики приймали участь велика плеяда славних освітян, науковців та практичних співробітників. Сьогодні криміналістика — це світова наука, яка стоїть на захисті законних інтересів і прав людини, громадянина, суспільства та держави.

Методика викладення криміналістики визначається специфікою її предмета та загальними принципами навчання.

Тому вивчення курсу криміналістики слухачами стаціонарної і заочної форми навчання має ряд дидактичних особливостей, обумовлених застосуванням традиційних (лекції, консультації, контрольні роботи) і нетрадиційних форм (круглих столів, наукових семінарів, тренінгів і т.п.). Оволодіння певними практичними навичками передбачає практичну роботу слухачів з рекомендованою літературою, на криміналістичних полігонах тощо.

З метою контролю за засвоєнням пройденого матеріалу у міжсесійний період слухачі виконують контрольну роботу, перед іспитом проходять тестування.

Завершальним етапом навчання і формою перевірки засвоєння теоретичного матеріалу є іспит. В екзаменаційні білети включаються питання з усіх частин криміналістики: загальної теорії, криміналістичної техніки, криміналістичної тактики, методики розслідування окремих видів злочинів.